

<http://www.diva-portal.org>

This is the published version of a paper published in *Feministiskt perspektiv*.

Citation for the original published paper (version of record):

Parsberg, C. (2015)
Sverige-Rumänien t/r.
Feministiskt perspektiv, 13nov

Access to the published version may require subscription.

N.B. When citing this work, cite the original published paper.

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-126552>

I jakt på ett bättre liv

visas på Stockholms Filmfestival

I ett års tid har Tova Kurkiala Medbo och Caroline Kernen följt tre kvinnor som reser mellan Stockholm och Rumänien för att tjäna pengar till sina familjer. Oftast tigger de på gatan eller pantar burkar i Sverige. ”Under året har vi fått svar, många svar. Framförallt har vi fått se människorna bakom begreppen.” skriver de på sin sajt. Det är för att vi behöver se andras liv, andras förhållanden, andras vanor, visioner, tankar, känslor – hur andra hanterar livet – som dokumentärfilmer görs och ses. För att bekämpa, motsätta, begrunda bilder av andra som grundas i ryktesspridningar, spekulationer och fördomar. Kanske öppnas blicken, kanske förändras något i attityderna, kanske leder det till att vi möts ansikte mot ansikte och vågar öppna samtalet. Det kan synas märkligt att EU-medborgare känner till så lite om varandra så att den här filmen behöver göras, men det är så det blir när en systematisk exkludering skett under en lång tid, grott in sig i systemet och spritt ut sig i allmänvetandet som ett virus. En okänd historia. Och även om tiggande och givande människor möts, ibland många gånger per dag, om transaktionen sker eller inte, så finns det en brist, ett avstånd som ter sig oöverbryggbart. Avvärijelsen mot det där andra som är främmande och inte kan förstås blir en vana, normaliseras. För hur kan en göra så? Tigga? Hur många har inte tänkt den tanken? Och hur många följer upp den? Det gör regissörerna till denna film som börjar i ett skjul i ett skogsområde i Stockholm, i Högdalen. Här finns Denisa och Sara, 23 och 24 år gamla, och deras mormor Liliana. De kallar sig zigenare och de säger att själva gör de ingen skillnad på Rumäner, Romer eller Zigenare, de är alla människor. Både Sara och Denisa är gravida, med sitt sjätte respektive tredje barn. ”Lagen säger att du ska sluta skolan om du träffar en man”, säger Denisa och det gjorde hon när hon var 14 år. De berättar att kvinnor inte bör arbeta och därefter säger de att kvinnor sköter allt i hemmet och tar hand om barnen. Dessutom reser de via den fria rörligheten till Sverige för att tigga och försörja sin familj därhemma. Är då inte det arbete? Det är en igenkännbar patriarkal struktur.

En dag kommer myndigheten, de ska avhysa och fäster rosa lappar på de ihopsnickrade skjulen. Valet ställs mellan att få en hemresa eller stanna kvar – men inte här i Högdalen, de måste flytta på sig. De väljer att stanna i Sverige för de har ju inget att åka hem till. Jo, de har barnen, fotona på barnen ger dem kraft och längtan är stark.

Filmarna reser med Sara till Rumänien. De bor högt uppe på ett berg med vacker utsikt över en sjö men bredvid sin egen soptipp. När Sara inte varit hemma har hennes föräldrar inte skickat barnen till skolan varje dag med påföljden att de förlorar det extra bidraget utöver

socialbidraget. Sara försöker lösa det med ett läkarintyg för pojken, han är undernärd. ”Det är ditt problem” säger hennes pappa. Sara försörjer sin pappa för han kan inte gå. Filmen visar kvinnornas kamp för att få en tillvaro att gå ihop, deras röster hörs. Det är tydligt att Sara och Denisa uppfattar skillnaderna i levnadssätt i Sverige. Denisa bekräftar detta på slutet ”Jag skulle inte gift mig, jag skulle gått i skolan” säger hon. Hon har sett något annat.

Sara är höggravid när hon kommer till Sverige för andra gången, det går inte bra, hon får inte tillräckligt med pengar. Och det är ungefär här – i filmen – som jag börjar fundera på vad de som filmar tänker, hur hanterar de att filma en sådan nöd? Jag har bara hört filmarna ställa frågor, men bara skyttat dem från sidan ett par gånger. En dryg timme in i filmen frågar Denisa filmaren Caroline om hon kan hjälpa henne med en biljett för att resa hem från Sverige. ”Jag har inte tusen kronor”, säger Caroline och då ser vi henne kliva in i bilden. Det är öppet och bra hon tar med det samtalet men jag vill förstå vad de har för ekonomisk överenskommelse. Det finns alltid en etisk problematik då filmer görs med ”främlingar”, fattiga, människor från andra kulturella sammanhang eller maktpositioner. Jag hade önskat en mer formulerad deklarerings av filmarnas förhållningssätt.

Sara, Denisa och mormodern Liliana – och männen som är i bakgrunden – har efter avhysningen från Högdalen bott på en grusplan i Helenelund, Solna. Skjulen rivs med grävskopor. ”Filma mig inte nu, jag har så ont i huvudet”, säger Liliana. Myndigheter agerar men det finns ingen intervju med dem eller ett resonemang om vad om orsakar dessa avhysningar. Beträktaren till filmen lämnas med en rad brännande frågor om konsekvenser av en dåligt synkroniserad EU-politik. Hur ska det gå till att ta del av varandras tillvaro som redan griper in i varandra i och med den fria rörligheten? Ett samhälle bygger på givande och tagande men inte när tagandet endast är av nöd och givandet endast av nåd. Rimligtvis byggs ett samhälle genom överenskommelser mellan samtliga medborgare eller deras företrädare och det är just detta filmarna vill göra, både i hur de gjort filmen och syftet med filmen. På projektsajten skriver de ”Det diskuteras flitigt om dem men ganska sällan med, och i de fall där de figurerar är det allt som oftast fokus på dem som offer eller som misstänkliggjorda.” Och att det finns en överenskommelse *med* varandra kan jag se på det sätt det är filmat och att de tre kvinnorna som filmas är avslappnade och förtroendefulla. De öppnar sitt hem och sitt privatliv. Jag hade också gärna lyssnat på de som filmar, vad som uppstod i denna diskussion *med*, hört frågor, tvivel, tankar. Men kanske är det just här som vi betraktare ska ta vid i utbytet och samtalet.